ATT UTFORSKA ORDINLÄRNINGSPOTENTIAL MED DYNAMISK BEDÖMNING

Hanna Helttunen
Leg. Logoped
MSc

ATT UTFORSKA ORDINLÄRNINGSPOTENTIAL HOS ELEVER MED SPRÅKSTÖRNING/DLD

MED THE WORD LEARNING DYNAMIC ASSESSMENT PROTOCOL SWEDISH

Hanna Helttunen

hanna.helttunen@spsm.se

Department of Clinical Science, Intervention and Technology (CLINTEC), Division of Speech and Language Pathology, Karolinska Institutet, Sweden

The National Agency for Special Needs Education and Schools, SPSM, Sweden

Emily Jackson

emily.jackson@curtin.edu.au

School of Population Health, Curtin University, Australia

Curtin enAble Institute, Australia

School of Allied Health, Curtin University, Australia

Anna Eva Hallin

annaeva.hallin@ki.se

Department of Clinical Science, Intervention and Technology (CLINTEC), Division of Speech and Language Pathology, Karolinska Institutet, Sweden

Språkstörning/DLD i skolåldern

Svårigheter med ordinlärning vid språkstörning gör ordförrådet begränsat → svårigheter med språkförståelse, läsförståelse och att göra sig förstådd.
(Kan & Windsor, 2010; Ziegenfusz et al., 2022)

En hög andel elever med DLD har också stora svårigheter med avkodning. Elever med både DLD och dyslexi har visat sig prestera sämre på ordinlärningsuppgifter än barn med endast dyslexi respektive DLD.
(Kalnak & Sahlén, 2020; Adlof et al., 2021)

DLD innebär en ökad risk för inlärningssvårigheter. Elever med nedsatt språkförståelse löper störst risk att inte nå målen i skolan. Större chans få stödinsatser om andra diagnoser förekommer samtidigt med DLD.
(Sandgren et al., 2025)

Språkstörning/DLD vid flerspråkighet

- Nära 40 % av barn 0-17 år i Sverige är utlandsfödda eller har minst en utlandsfödd förälder
- Språkstörning/DLD påverkar alla språk
  - men kan se olika ut beroende på exponering
- Flerspråkighet orsakar *inte* språkstörning
- Känd risk för både under- och överdiagnostisering
- Utmaningen att skilja mellan språkskillnad och språkstörning delas av logopeder internationellt

Bakgrund

Vid utredning av flerspråkiga barn är det viktigt att använda flera olika bedömningsmetoder
(Castilla-Earls et al., 2020).

Dynamisk bedömning rekommenderas men används i låg grad, material saknas på svenska - stort behov!
(Bishop et al., 2017, Hallin & Partanen, 2022, Partanen & Hallin 2025)

Dynamisk bedömning kan användas för att:
- **förutsäga framtida utveckling**
- vägleda insatser
- som stöd i diagnostiska beslut
(Caffrey et al, 2008; Camilleri & Law, 2014; Orellana et al., 2019)

Dynamisk bedömning

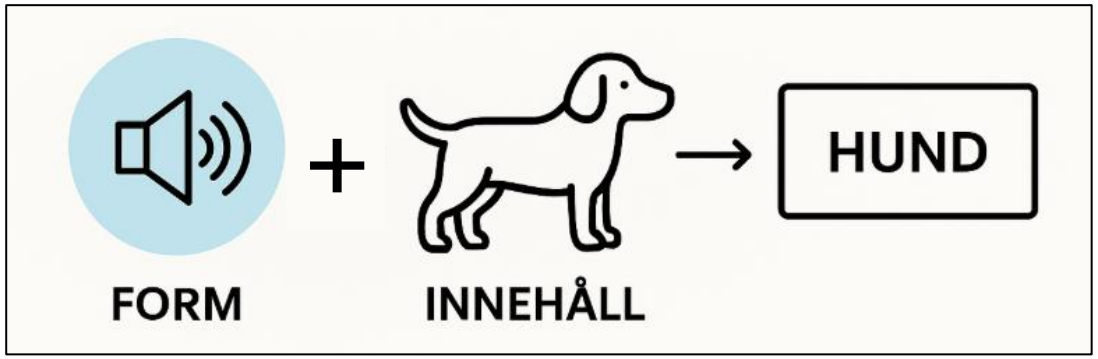
Dynamisk bedömning undersöker individens inlärningspotential samt hur mycket och vilken typ av stöd som behövs (Orellana et al., 2019)

The mediated learning experience (MLE) – en explicit och reflekterande dialog
(Feuerstein et al., 1979; Gutiérrez-Clellen & Peña, 2001)

Dynamisk bedömning kan förbättra bedömning av ordförråd hos flerspråkiga och barn med låg språklig nivå
(Bishop et al., 2017; Lorusso et al., 2022; Camilleri & Law, 2014)

HANNA HELTTUNEN

Ordinlärning (Calabrese et al., 2025)

Kodning
Minnesspår

Konsolidering
Långtidsminne

Rekonsolidering
Uppdatering

Ordinlärning vid DLD (Calabrese et al., 2025)

- Svårt att lära sig nya ord – påverkar lexikala utvecklingen
- **Kodning av form** är svårast vid DLD = flaskhals
- Begränsat ordförråd leder till nedsatt hörförståelse, läsförståelse och uttrycksförmåga

- Hur svårt ordinlärning är varierar
  - språkförståelse
  - kognitiv nivå
  - dyslexi
- Uppgiften utformning
  - Längre ord är svårare för vid DLD
  - antalet enheter
  - upprepad exponering

Syfte och frågeställningar

Syfte

Att utveckla en svensk version av the Word Learning Dynamic Assessment Protocol (WorLDAP-S) (Jackson et al., 2023)

Att undersöka hur väl WorLDAP-S kan förutsäga prestation och tillväxt i ordförråd hos en- och flerspråkiga elever med DLD

RQ1

Hur är totalpoängen på WorLDAP-S relaterad till
a) ålder och administrationstid (konstruktvaliditet)
b) lärarskattade förmågor hos elever med DLD (ekologisk validitet)

RQ2

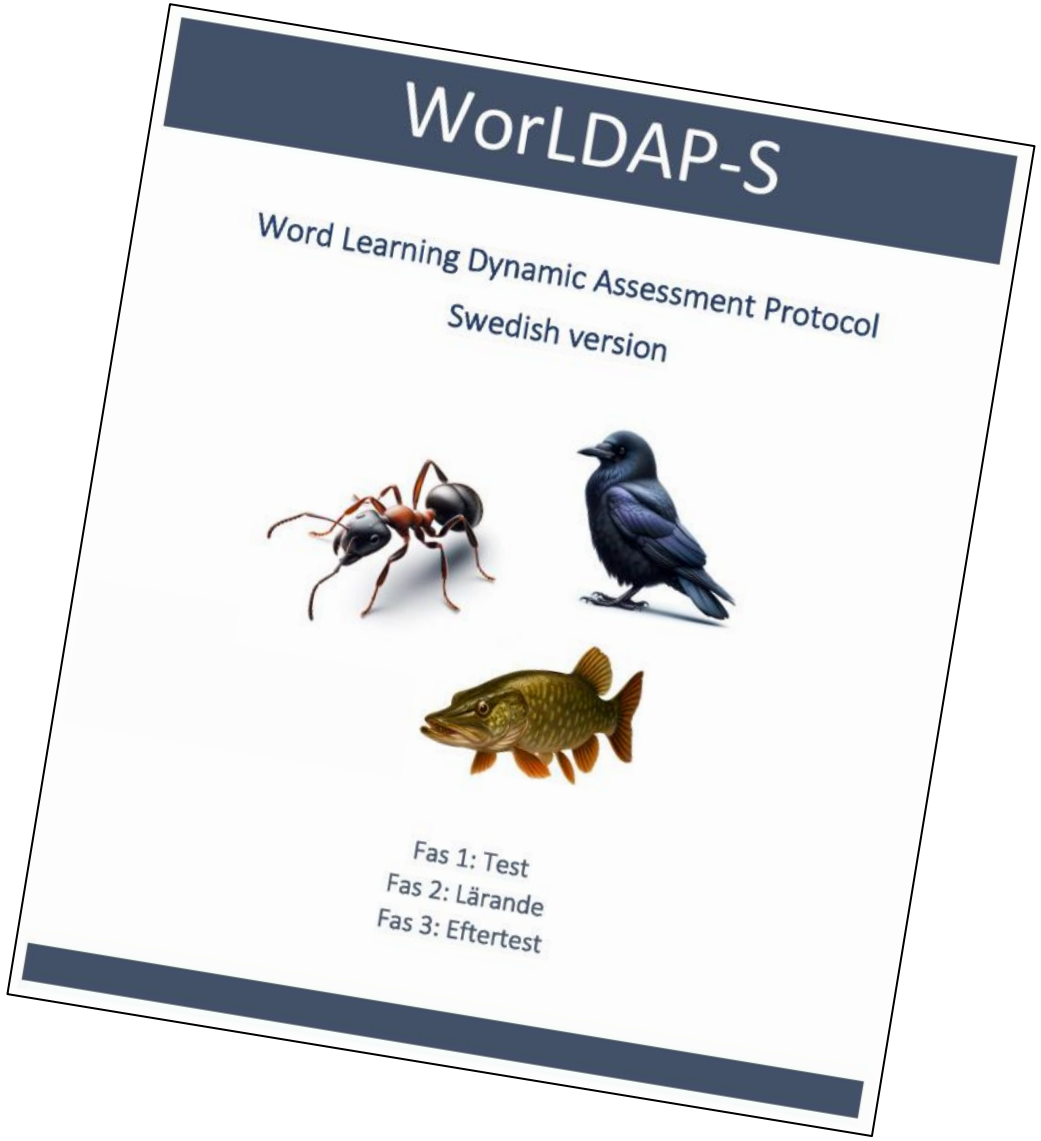
Hur är poängen på WorLDAP-S relaterad till framtida prestation och tillväxt i expressivt ordförråd (prediktiv validitet), och hur bidrar delpoängen?

Vad är WorLDAP-S?

Svensk anpassning av the WorLDAP
– i samarbete med originalförfattarna och en panel med tre svenska logopeder:

- Tre objekt: ett bekant, två obekanta djur
- Kulturell anpassning, europeiska djur, ändrad inramning, lade till poängsättning och rättningsmanual, skapade separate svarshäfte
- Poängsättningen baseras både på prestation och på hur mycket stöd (promptar) som barnet behövde (max totalpoäng 67)

Deltagare

	Förskoleklass (n = 6)	Årskurs 1 (n = 9)	Årskurs 2 (n = 7)	Årskurs 3 (n = 11)	Total (N = 33)
Flickor	0	3	5	5	13
Pojkar	6	6	2	6	20
Ålder, år Median (min-max)	6.4 (5.11 – 6.8)	7.4 (6.9 – 8.1)	8.2 (7:9 – 9:3)	9.4 (8:9 – 9:8)	8.1 (5:11 – 9:8)
Medel ± *sd*	6.4 ± 0.3	7.3 ± 0.5	8.5 ± 0.7	9.2 ± 0.3	8 ± 1.2

- Generell språkstörning (N = 33)
- 3 deltagare med autism,
  1 deltagare med ADHD och IF
- 94 % < percentil 5 på receptivt språk (oftast TROG-2)
- 84 % genomsnittlig (eller hög) icke-verbal kognitiv förmåga
- 82 % med flerspråkig bakgrund

Procedur

Tillfälle 1 (HT 2024)
Dynamisk bedömning av ordinlärning med WorLDAP-S
- Ljudinspelning

Tillfälle 2 (7 dagar senare)
Uppföljning av WorLDAP-S samt bedömning 1 med statiskt test av expressivt ordförråd (CELF-4)

Tillfälle 3 (6 månader senare)
Bedömning 2 med statiskt test av expressivt ordförråd (CELF-4)

T1. WorLDAP-S Fas 1-3

T2. WorLDAP-S Fas 3 + Statiskt ordförrådstest (baseline)

T3. Statiskt ordförrådstest (uppföljning)

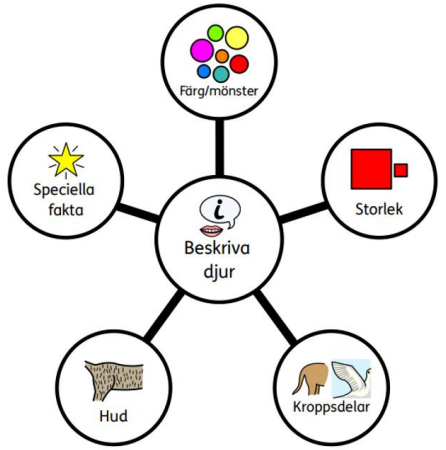
WorLDAP-S

- Benämna
- Identifiera
- Beskriva

1.Förtest

2.Lärande

- Medierat lärande
- Modell och försök
  Produktion
  Beskrivning
  Göra länkar

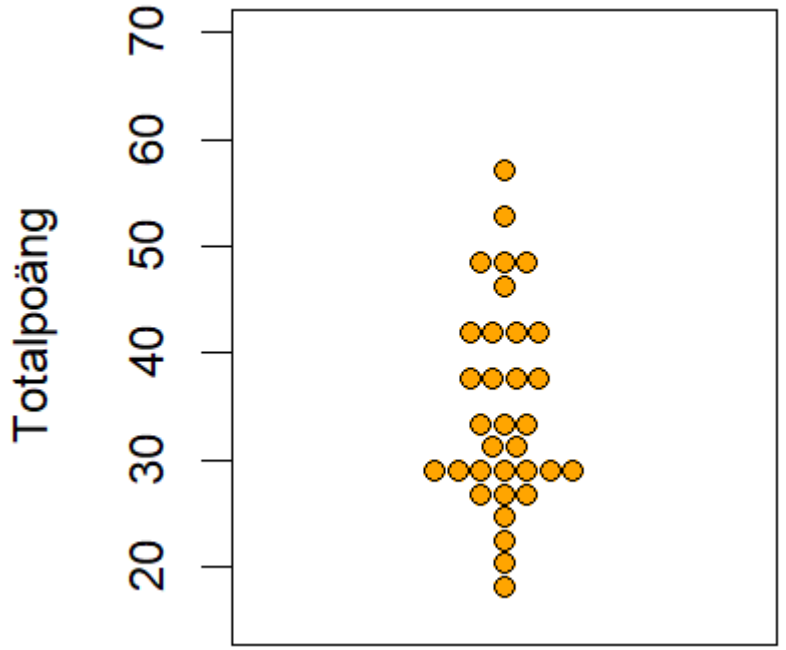

- ✶Paus
- Benämna
- Identifiera
- Beskriva
- Graderade promptar

3.Eftertest

Resultat

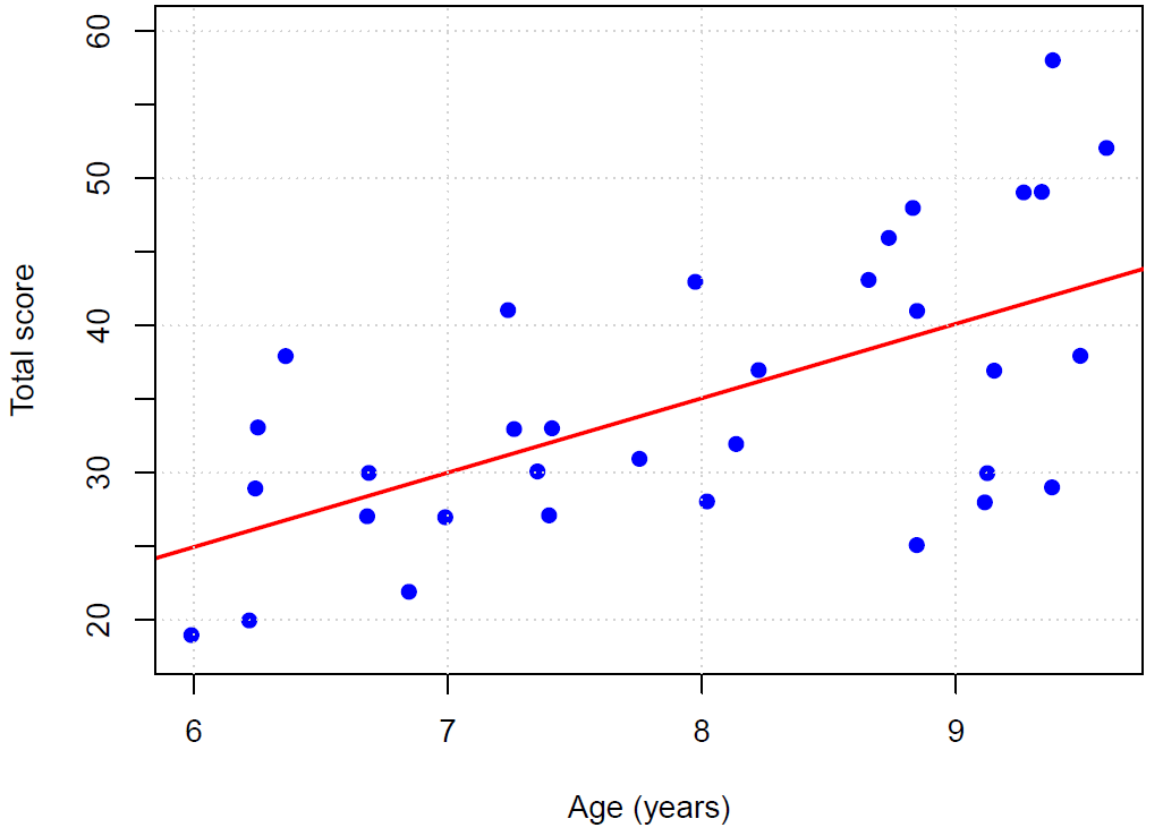
WorLDAP-S totalpoäng

Interbedömarreliabilitet ICC = 0.94

WorLDAP-S totalpoäng	**Total (N = 33)**
Min 16 Max 67	
Medel ± SD	34.94 ± 9.60
Median (min-max)	33 (19 – 58)

Resultat RQ1

WorLDAP-S totalpoäng hade en signifikant korrelation med:

→ Ålder ($r = 0.62$)

→ Administrationstid ($r = -0.56$)

→ Lärarskattningar ($\rho = 0.48$)

WorLDAP-S och lärarskattningar

Resultat RQ1

Hur är elevens ordförråd?

- ☐ För åldern gott eller mycket gott
- ☐ Åldersadekvat
- ☐ För åldern svagt
- ☐ För åldern mycket svagt

WorLDAP-S totalpoäng	Spearman korrelation (ρ)	95% Konfidensintervall
Ordinlärning	0.24	[-0.17, 0.56]
Ordförråd	0.40*	[0.05, 0.68]
Avkodning	0.63***	[0.28, 0.83]
Lärarskattning totalpoäng	0.48**	[0.08, 0.72]

Note: $p < .05$ = *, $p < .01$ = **, $p < .001$ = ***.

Resultat RQ2

T1. WorLDAP-S Fas 1-3 → T2. WorLDAP-S Fas 3 + Statiskt ordförrådstest (baseline) → T3. Statiskt ordförrådstest (uppföljning)

- **Prestation över tid**

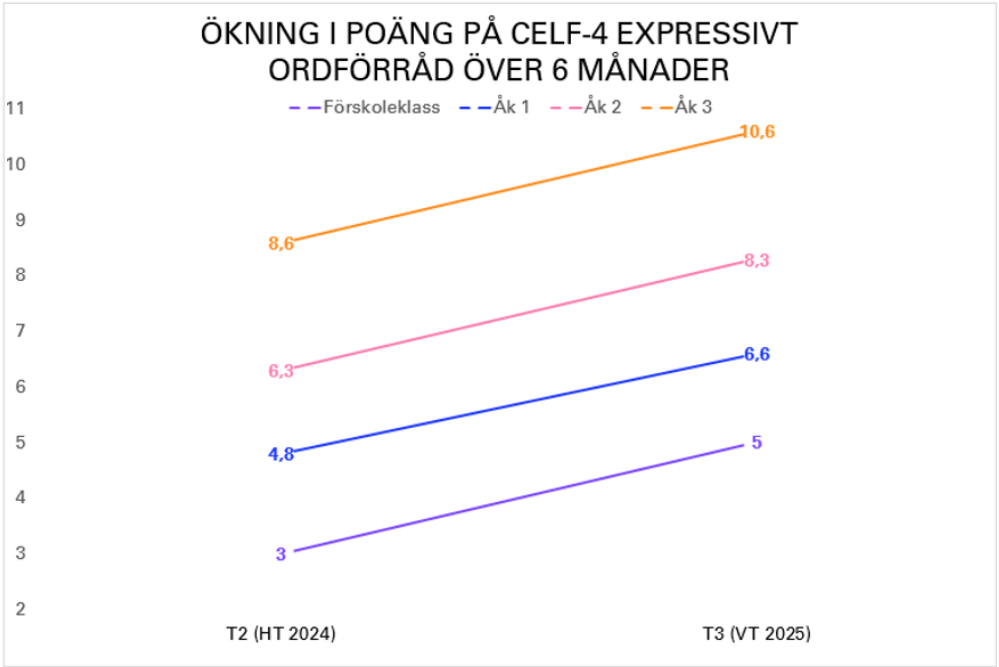
  → WorLDAP-S totalpoäng förklarade 51% av variationen på det statiska ordförrådstestet vid T3

  → Prompt-delpoängen förklarade 47%

- **Tillväxt över tid**

  → WorLDAP-S totalpoäng adderade 3.87% till förklaringsgraden utöver baseline poängen på statiskt ordförråd (total 81%)

  → Prompt-poängen adderade 3.77% (total 80%)

Medelskillnad	t	df
1.94	6.24***	32

Sammanfattning och diskussion

Diskussion

WorLDAP-S hade hög interbedömar-reliabilitet och god konstruktvaliditet, samt ekologisk och prediktiv validitet

- Korrelation till lärarskattningar
- WorLDAP-S förklarade hälften av variansen på prestation på CELF-4 expressivt ordförråd över tid
- Adderade signifikant unik förklaringskraft utöver det statiska testet (CELF-4)
- Prompt delpoäng verkar vara särskilt betydelsefull (Hasson & Joffe, 2007)

Begränsningar

- 82 % av deltagarna var flerspråkiga
- Risk för typ II-fel (N = 33)
- Testning på specialskola
- För korta ord?

Deltagarexempel

Högst WorLDAP-S totalpoäng
58 av 67

Kortast administrationstid
30 minuter

Störst ökning i ordförråd över tid, mätt med CELF-4
+6 ord

Maxpoäng på fas 3 en vecka efter första dynamiska bedömningen

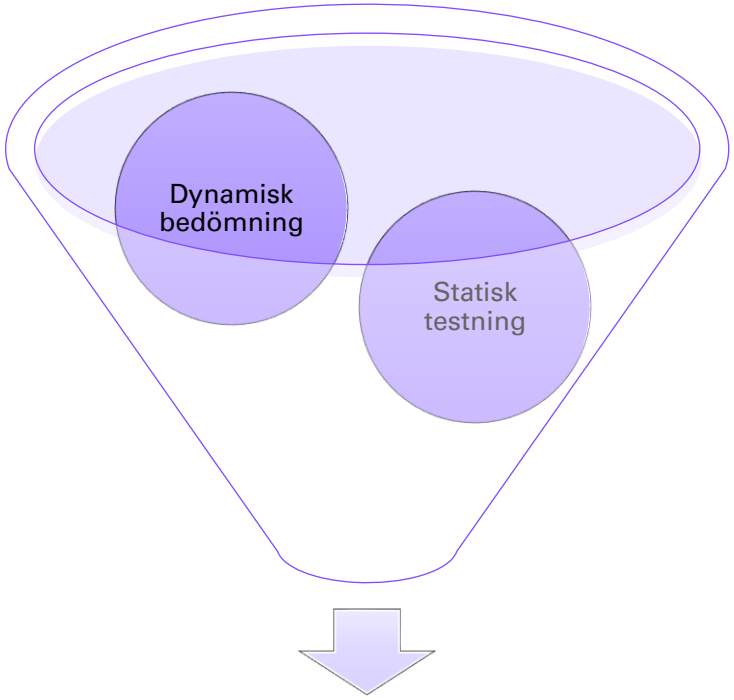
Flerspråkig elev som hade ett lågt resultat på CELF-4 vid den första testningen

Slutsatser och framtid

- WorLDAP-S skulle kunna komplettera statisk bedömning av ordförråd och har potential att öka användningen av dynamisk bedömning i Sverige

Framtid:

- Förbättra och förenkla materialet – objekt, poängsättning
- Testning i klinisk miljö, på andra grupper (TD) och för andra syften: diagnossättning, planering av intervention
- Fortsatt utveckling av material behövs för att minska gapet mellan rekommendationer och praktik!

Nuläge +
Inlärningspotential

Reflektion

Frågor:

- Har du lärt dig något nytt?
- Vad tar du med dig från föreläsningen?

Frågor?

Mer om dynamisk bedömning

Länkar

- ASHAs kurs om dynamisk bedömning https://www.asha.org/practice/multicultural/dynamic-assessment/
- Behöver vi lära oss mer om dynamisk bedömning? https://www.sprakforskning.se/forskningsbloggen2/2020/9/14/dareview
- Mediated Learning Observation (MLO)- skala efter lärandefasen

Bok

- The dynamic assessment of language learning av Natalie Hasson

Språkstörning
och flerspråkighet.

TACK

Hanna Helttunen
hanna.helttunen@spsm.se

